

Sýrie

Ukazatele syrské ekonomiky bohužel není možné získat z obdobných zdrojů jako u všech ostatních zemí. Vzhledem k válečné situaci v zemi bude více faktorů, které ekonomiku ovlivňují věnována poslední část kapitoly. Na základě dostupných zdrojů se odhaduje, že růst HDP v roce 2017 byl za posledních 5 let poprvé kladný. V loňském roce 2018 se již u tohoto ukazatele očekává růst o 6,2 %. Průměrné HDP na obyvatele se pohybuje v hodnotě přibližně 4 tis. USD. Nezaměstnanost v zemi je vysoká, pohybuje se okolo 50 %. Bilance běžného účtu je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018
Růst HDP (%)	0,5	5,3	-3,4	1,9	6,2
HDP/obyv. (USD) (PPP)	4 057	3 673	3 646	3 790	4 058
Míra inflace (%)	26,0	35,0	43,9	19,7	9,8
Nezaměstnanost (%)	40,0	50,0	51,0	50,0	48,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-5,14	-4,49	3,79	-4,57	-5,34
Populace (mil.)	19,04	18,64	18,22	18,44	18,50
Konkureschopnost	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	77	7/7	7/7

Zdroj: The Economist Intelligence Unit - odhady, dopočty ZÚ Damašek, OECD

- V žebříčku konkurenceschopnosti, které sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF) Syrská arabská republika nefiguruje a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Sýrie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0404	Syrovátka výrobky z mléka zahuštěné slazené	34 016	26,3	13 779	146,9
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	15 416	11,9	6 381	141,6
3304	Přípravky kosmetické líčidla	7 911	6,1	5 957	32,8
0402	Mléko smetana zahuštěná slazená	6 740	5,2	13 124	-48,6
2941	Antibiotika	5 443	4,2	6 375	-14,6
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	5 044	3,9	543	828,9
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	4 668	3,6	1 022	356,8
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	4 551	3,5	3 989	14,1
9032	Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení	4 352	3,4	2 382	82,7
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	3 951	3,1	5 066	-22,0
Celkem TOP 10		92 092	71,1	58 618	57,1
Celkem vývoz		129 511		121 939	6,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Sýrie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0909	Semena anýz badyán fenykl kmín koriandr aj.	3 571	82,9	3 109	14,9
1211	Rostliny plody aj. pro parfumerii lékařství ap.	194	4,5	335	-42,1
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkové	127	2,9	594	-78,6
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	124	2,9	162	-23,5
2103	Přípravky pro omáčky směsi kořenité hořčice	61	1,4	–	–
6115	Kalhoty punčochové, punčochy, ponožky ap, pletené, háčkové	49	1,1	65	-24,6
7118	Mince	42	1,0	–	–
3005	Vata gáza obinadla ap. zboží	42	1,0	46	-8,7
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	32	0,7	47	-31,9
6101	Svrchníky bundy ap. pánské chlapecké pletené	27	0,6	49	-44,9
Celkem TOP 10		4 269	99,1	4 407	-3,1
Celkem dovoz		4 307		11 228	-61,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

Níže specifikované perspektivní sektory pro české exportéry jsou vyhodnoceny bez ohledu na mezinárodní sankce, které jsou uvaleny vůči syrskému režimu, předpisy jsou k dispozici zde: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02012R0036-20170927&qid=1517237167317&from=EN>. Další informace k provádění mezinárodních sankcí pak lze nalézt také na stránkách Finančního analytického úřadu České republiky zde: <http://www.financnianalytickyrad.cz/mezinarodni-sankce.html>. S ohledem na uplatňování mezinárodního embarga doporučujeme českým exportérům, kteří obchodují se syrskými partnery, aby si u kompetentních českých orgánů ověřili, že vývoz jejich produktu nekoliduje se sankčním nařízením.

► Automobilový průmysl

Tento sektor zaznamenává pravděpodobně nejrychlejší obnovu svých výrobních kapacit. Syrský automobilový průmysl tvoří v naprosté většině montážní závody. Jejich provoz se postupně obnovuje od roku 2017. Jednotlivé součásti (karosérie, podvozky, plasty) jsou dováženy do místních montoven zejména z Číny a Íránu. Poptávku tvoří obráběcí stroje, lisy, svářečské stroje. Poptávka je tažena také nedostatkem nákladních vozů a traktorů.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Pozvolné zvyšování stability v zemi přispívá k postupnému zvyšování objemu těžby nerostných surovin. Těžba ropy se aktuálně pohybuje v objemu 60 až 70 tis. barelů denně, což představuje stále zlomek celkové těžby ve srovnání s obdobím před vypuknutím krize v Sýrii. V příštím roce se očekává další růst těžby této komodity. Těžba plynu vzrostla z přibližně 3,6 mld. v roce 2017 na 5,48 mld. kubických metrů ročně v roce 2018. Otvírají se doly na těžbu fosfátu (pozn. ZÚ: celý sektor je pod kontrolou ruských společností). Zvýšení těžebních výkonů závisí na úrovni zpracovatelských provozů, transportních kapacitách (kolejová doprava, produktovody, pozemní přeprava) apod. Zájem je o povrchové důlní těžební stroje, důlní exkavátory, drtiče, vrtací stroje, kombajny, mísičky, třídičky, dopravníky průmyslové výtahy, bagry, jeřáby, potrubí (ropovody a plynovody), čerpadla, nákladní vozy. Syrský režim současně nabízí zahraničním partnerům prostřednictvím své ropné společnosti General Petroleum Corporation licence na průzkum ložisek ropy a plynu v konkrétních oblastech s právem.

► Energetický průmysl

Jednou z hlavních priorit je zajištění dodávek elektrické energie. Rekonstrukční energetické projekty si téměř výhradně nárokují Ruská federace a Írán. Poškozená výrobní a přenosová infrastruktura vyžaduje v mnoha případech kompletní obnovu, či modernizaci stávajících, částečně poškozených provozů. Poptávka se soustřeďuje na výstavbu elektráren (včetně OZE), obnovu stávajících provozů generující el. elektřinu, obnovu přenosové soustavy, modernizaci stávajících energetických celků, subdodávky pro plynové a dieselové elektrárny.

► Chemický průmysl

Jedná se o sektor zatížený mezinárodními sankcemi. Nicméně se toto odvětví vyznačuje vysokou poptávkou po technologiích na rafinaci ropných produktů (modernizace stávajících rafinérií v Homsu a Banias,

majitel – syrský stát v současnosti hledá investiční zdroje na rehabilitaci svých ropných rafinerií, dále je zájem po technologiích na výrobu umělých hnojiv, nátěrových hmot, agrochemických látek a čistících prostředků. Současně se otevírá slibná možnost pro české firmy v souvislosti s rehabilitací závodu na výrobu pneumatik Afamia ve městě Hamá (tento závod byl v 80. letech minulého století postaven Technoexportem).

► **Stavební průmysl**

Tento sektor zažívá v Sýrii rychlý růst. Analýza CSI (Common Space Initiative) odhaduje, že rekonstrukce syrských měst si vyžádá přibližně 300 až 400 mld. USD a jejich obnova potrvá roky. Zničené budovy, pozemní komunikace, průmyslové budovy, veřejné stavby atd., potřebují často kompletní rekonstrukci. Poptávka je zejména po technologiích na výrobu stavebního materiálu (cihelny), dále je zájem o moderní stavební komponenty – okna, izolační materiály, plastový materiál, dobrá příležitost se nabízí pro výrobce prefabrikovaných montážních domů. Obdobně nabízí místní trh zajímavou příležitost pro dodavatele technologií pro cementárny, jejichž současná výrobní kapacita je nedostatečná. Potřeba likvidace stavební suti vytváří poptávku po drtičích a třídičích. V loňském roce odstartovalo na území kontrolovaném syrským režimem odklizení stavební suti, probíhají demolice zničených objektů.

► **Strojírenský průmysl**

Pozvolný růst obchodních aktivit se přenáší též do strojírenských oborů. Trh se vyznačuje nedostatkem spolehlivých obráběcích strojů, CNC strojů, chybí stroje na jemné obrábění, armatury, tvářecí stroje, svářečské stroje. Vysoká poptávka je také po modernizaci technologie v textilním průmyslu.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Mezi zásadní potřeby Sýrie patří zajištění pitné vody při zásobování obyvatelstva z místních vodních zdrojů, obnova zavlažovacích systémů, obnova zavádění moderních postupů do odpadového hospodářství. V Sýrii je velká poptávka po úpravnách pitné vody, čistírnách odpadních vod – průmyslových i splaškových. Ohledně odpadového hospodářství se na syrském trhu uplatní spalovny komunálního odpadu, recyklační zařízení, technologie na zpracování odpadu s výstupem jako vedlejší produkt či další surovina pro jinou výrobu.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Více než polovina zdravotnických zařízení v zemi je zcela mimo provoz nebo funguje jen částečně. Nemocnice čelí kritickému nedostatku léků, lékařských potřeb a vybavení. Domácí produkce léčiv se v důsledku válečného konfliktu prudce propadla a současná výroba zdaleka nepostačuje pokrýt poptávku. Poptávka je definována zájmem o technologie a know-how na výrobu léků a vakcín, zdravotní zařízení a přístroje, chirurgické nástroje a pomůcky, hygienický materiál, zdravotnický nábytek.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Organizace OSN pro výživu a zemědělství odhaduje, že obnova zemědělské výroby v Sýrii si vyžádá investice ve výši přibližně 11 mld. USD v následujících 3 letech. Válečný konflikt se negativně projevil na celé infrastruktuře – byly zničeny sklady zemědělských surovin, zemědělská technika (traktory, secí, sklízecí, půdozpracující stroje), veterinární kliniky, zpracovatelské závody, zavlažovací systémy, studny atd. Syrské zemědělství je aktuálně zasaženo značným nedostatkem umělých hnojiv určených pro obiloviny. Dále

se poptává zařízení masného průmyslu, mlékáren, stroje pro průmyslovou výrobu potravin, plnicí, balicí a etiketovací linky, genetický materiál pro chov hospodářských zvířat a sladkovodních ryb.

► **Železniční a kolejová doprava**

Kolejová infrastruktura byla během válečného konfliktu vážně poškozena. Průmyslové sektory pocítují dopady nedostatečné železniční nákladní dopravy v souvislosti s problematickou dopravou nerostných surovin. Ve značném rozsahu je potřeba obnovit celou nákladní dopravní infrastrukturu – lokomotivy, vagóny, signalizační a zabezpečovací zařízení, telematika. Aktuálně jsou syrskými autoritami vyhlašovány tendry na dodání kolejnic, výhybek, náhradních dílů pro lokomotivy (místní železniční dopravce využívá 21 lokomotiv LDE ČKD (diesel)). Většina je stále v provozu. Byly dodány přímo Syrským železnicím ze Škoda ČKD v 80. letech min. století. Syrské železnice mají velký zájem o náhradní díly na tyto lokomotivy (šlo by o větší poptávku) a současně projeví zájem o aktuální nabídku diesellových lokomotiv).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
Železniční a kolejová doprava	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery srovnávače, rypadla apod. s pohonem
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
HS 9999 – Těžební zařízení	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8460 – Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8466 – Části, součásti a příslušenství strojů obráběcích, tvářecích
	HS 8445 – Stroje pro přípravu textilních vláken; stroje na sprádání a dopřádání, zdvojování nebo kroucení a jiné stroje a přístroje na výrobu textilních přízí; stroje pro navíjení nebo soukání (včetně útkových soukacích strojů) a stroje pro přípravu textilních přízí pro zpracování na strojích čísel 8446 nebo 8447
	HS 8446 – Tkalcovské stavy
	HS 8447 – Pletací stroje, stroje na zpevnění prošitím, stroje na výrobu ovinutých nití, stroje na výrobu tylu, krajek, výšivek, lemovek, prýmků nebo sítí a stroje na výrobu střapců
Automobilový průmysl	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 6094 – Traktory
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8716 – Přívěsy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 9880 – Vodohospodářská zařízení jako úpravny pitné vody, čističky odpadních vod ap. čističky odpadních vod ap.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 4808 – Papír, kartón a lepenka, zvlněné, krepované, ap.
	HS 8437 – Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn nebo sušených luštěnin; stroje a přístroje používané v mlynářství nebo při zpracování obilovin nebo sušených luštěnin, jiné než stroje a přístroje zemědělského typu
	HS 6094 – Traktory
	HS 3102 – Hnojiva minerální nebo chemická dusíkatá
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3006 – Zboží farmaceutické specifikované
	HS 3002 – Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky
	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Stavební průmysl	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 8429 – Samohybné buldozery, angldozery, srovnávače (grejdry), stroje na vyrovnávání terénu (nivelátory), škrabače (skrejpry), mechanické lopaty, rypadla, lopatové nakladače, dusadla a silniční válce
	HS 6124 – Automobily nákladní s míchačkou na beton
	HS 8430 – Ostatní srovnávací, vyrovnávací (nivelační), škrabací, hloubicí, pýchovací, zhutňovací, těžební (dobývací) nebo vrtací stroje, pro zemní práce, těžbu rud nebo nerostů; beranidla a vytahovače pilot; sněhové pluhy a sněhové frézy
	HS 9406 – Montované stavby
Chemický průmysl	HS 8477 – Stroje na zpracování kaučuku, plastů a na zhotovování výrobků z těchto materiálů

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Českým společnostem se nabízí možnost zapojit se do rozvojových projektů v Sýrii v rámci vládního programu Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016–2019 (pozn. předpokládá se, že tento program bude prodloužen na další víceleté období). Ministerstvo zahraničních věcí ČR společně s dalšími resorty přichází s novým nástrojem, který bude možné využít v procesu zmírňování následků válečného konfliktu v Sýrii, jako např. při asistenci syrským obyvatelům v nouzi, rehabilitaci zdravotní péče, dostupnosti kvalitních potravin, apod.

Implementace víceletých humanitárních, rozvojových a rekonstrukčních programů pro Sýrii zahrnuje nově nástroj vázaného účelového daru. Jedná se o konkrétní formu podpory určenou pro syrského příjemce pomoci, která spočívá v poskytnutí produktu, technologie či služby od českého výrobce nebo dodavatele. Projekty jsou identifikovány a posléze navrhovány Českým velvyslanectvím v Damašku. Projekty jsou financovány z prostředků alokovaných na implementaci výše uvedeného vládního programu až do výše 5 mil. Kč. Vládní program Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016–2019 usiluje o to, aby české společnosti měly na složitých trzích možnost vytvořit si silnou referenci, na základě které by mohly snadněji prorazit na místním trhu a realizovat své vlastní obchodní záměry.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Sýrii využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury (ČRA). V rámci implementace programu Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii vypsala ČRA v letech 2018 a 2019 mimořádnou dotační

výzvu na projekty realizované v tomto regionu. Největší zájem o rozvojovou a rekonstrukční asistenci s ohledem na současný rozsah sankcí je registrován v zemědělství, vodohospodářství, v sektoru environmentální technologie, zdravotnictví a farmacie a stavebnictví.

Doplňující informace k ekonomické situaci

Syrské hospodářství v současnosti čelí následkům válečného konfliktu, který v Sýrii probíhá od roku 2011. Rozsáhlé škody utrpěly všechny oblasti domácího průmyslu. Díky pozvolna zlepšující se bezpečnostní situaci zejména v západních provinciích země se postupně obnovuje podnikatelská a obchodní činnost. Větší dynamiku projevuje v tomto ohledu soukromý sektor. Výhled na výraznější zlepšení syrské ekonomiky však zatím nevyznívá optimisticky. Oslabený státní kontrolní aparát v současnosti nedokáže zamezit rozmachu negativních jevů tzv. „válečné ekonomiky“ (rozsáhlá korupce, úplatkářství, pašování, praní nelegálních zisků, rozbuječný černý trh a šedá ekonomika), s kterými se aktuálně potýká.

Rychlejšímu růstu domácí produktivity brání mezinárodní sankce, rozsáhlé škody na infrastruktuře, stagnující domácí spotřeba a nedostatek státních finančních prostředků na investice do rekonstrukčních projektů. Podle současných odhadů se syrská ekonomika propadla o 70 % ve srovnání s rokem 2010.

Dalším faktorem, který neumožňuje rychlejší zotavování místního hospodářství je pozice EU v souvislosti se zapojením do rekonstrukčních projektů, která zůstává neměnná. Stále platí princip, že nemůže být zahájena rekonstrukce, dokud nezapočne politická tranzice. Tento fakt neumožňuje aktivnější zapojení zahraničních komerčních subjektů a finančních institucí do procesu obnovy syrského hospodářství. Zahraniční pomoc však bude pro další osud Sýrie zásadní.

Aktuálně se do rekonstrukce zapojují země jako RF, Írán, Čína, Brazílie, Jižní Afrika, Bělorusko, Indie. Tyto státy do Sýrie vyvážejí komodity převážně pro energetický, dopravní, stavební, chemický a strojírenský průmysl. Zvýšený zájem o rekonstrukční projekty projevují také další země (Jordánsko, Irák, Libanon, Tchaj-wan, Kuvajt, Omán).